

ФІЛОСОФІЯ

УДК 261.6: 281.5: 282

Святослав Княк
Олесь Маргітч
(Івано-Франківськ)ТЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА САКРАЛЬНО-ХАРИЗМАТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ
ПОДРУЖНІХ ВЗАЄМИН: ХРИСТІЯНСЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

У статті на прикладі християнства аналізуються теологічні та сакральньо-харизматичні засади і значення сім'ї та шлюбу. Узагальнюються біблійні витоки та християнське розуміння подружніх взаємин.

Ключові слова: Біблія, суспільство, харизма, християнство, подружні взаємини, сім'я, шлюб.

Постановка проблеми і завдання. Проблема подружніх взаємин є такою ж давньою як і давнє саме людство. Вона споконвічно складала основу формування як сім'ї так і суспільства загалом, а тому їй завше приділялось і приділяється сьогодні надзвичайно велика увага, адже від тривкості сімейних взаємин залежить гармонійний розвиток не лише родини, але й усього суспільства. Впродовж усієї історії людства подружжя складало конкретний символ гармонійних взаємин між людьми, а відтак цим взаєминам надавався певний сакральний зміст і в якості взірця цих взаємин ставились взаємини людини з Богом. Саме цей сакральний зміст подружжя подавався як приклад найдосконалішої спільноти людей, як важливе джерело вдосконалення людської моральності й духовності.

Так, уже Біблія часто послуговується символікою подружжя, щоб виразити зв'язок Бога з людиною. У Старому Завіті союз Бога з Ізраїлем представлявся як виняткова та вічна подружня любов (Ос. 1:3; Іс. 54:62; Езек. 16:23). А Новий Заповіт представляє Церкву в тому числі і як „Христову Наречену” (Од. 21). В одному із найстаріших християнських джерел – у „Листі до Діогенета” – читаємо: „...християни побираються, як усі люди, але християнське подружжя є дійсністю, яка перевершує людську спільноту” [4, с. 5]. Отці Церкви дали потужний імпульс розвитку подружньої духовності та вказували на подружжя, як на шлях реалізації покликання до святості. Святий Іван Золотоустий навчав, що сім'я та подружжя є первісною клітиною, у якій народжується святість, і що, ані подружній стан, ані ведення господарства, ні виховання дітей не є перешкодами на шляху до святості. Згідно із св. Климентом Александрійським, святість подружжя та сім'ї базується на єднанні з Ісусом Христом. Цей отець Церкви наважився навіть не погодитися із думкою апостола Павла щодо подружжя і писав з цього приводу: „Апостол говорить, що нежонатий чоловік піклується справами Господа, а жонатий натомість піклується, як подібати своїй дружині. А хіба ж не можна, щоб одружений чоловік, разом із своєю подругою життя, турбувався справами Господа?”. Тому, намагання подібати Господу має стати найтіснішим зв'язком подругів та найглибшим джерелом подружнього щастя. Святий підкреслював, що любов до Бога зовсім не протирічить подружній любові, оскільки занурення подружжя у Божу любов є любов'ю найближчих у Бозі, котра є дарунком Бога, а отже і дається людині як дієва харизма [4, с. 5].

Мета і завдання дослідження полягає у виявленні характерних, сакральних елементів подружжя як особливої духовно-суспільної харизми людей, котра полягає у взаємному присвяченні одного одному. В теології однозначно стверджується, що подружжя не є суто витвором суспільства, хоча віками воно змінювалося під впливом різних культур та суспільних формацій. Первинно творцем подружжя є сам Бог, це підкреслює II Ватиканський Собор у „Душпастирській конституції про Церкву в сучасному світі „Радість і надія”” (п. 48): „покликання до подружжя є частиною природи чоловіка та жінки, які

вийшли з рук Творця” [3, с. 145]. II Ватиканський Собор говорить, що подружжя любов впливає із Божого джерела, звідси кожне подружжя не є приватною справою, а сягає своїми коріннями до Бога та Церкви [див.: 2, с. 347], а посилаючись на раньохристиянську традицію, Собор називає сім'ю „Домашньою Церквою”. Цю ж ідею розвиває і папа Павло VI в енцикліці „Людське життя” – „*Humanae vitae*” (25 липня 1968 року), наголошуючи, що подружжя не є наслідком якогось випадку чи плодом розвитку інстинктивних сил природи. Бог – Творець встановив його мудро з тією метою, щоб виявити через людей власний план любові, а для охрещених подружжя набуває sacramентального символу благодаті, оскільки виражає зв'язок Христа з Церквою і є дієвою харизмою – дарунком Бога [див.: 6].

Говорячи про початки людства, Богом натхненний автор Біблії передав Слово Боже в книзі Буття, написавши про людину, як про сімейну істоту: „не добре чоловікові бути самому; сотворю йому поміч, відповідно до нього. ... так то полишає чоловік свого батька і матір і пристає до своєї жінки і стануть вони одним тілом” (Бут. 2:18, 24). Цей текст вказує на природне покликання людини до життя у подружжі та сім'ї. Пізніше ці слова повторює апостол Павло у Посланні до Ефесян та додає: „це велика тайна, а я говорю про Христа і Церкву” (Еф. 5:32). Апостол наголошує, що християнське подружжя має бути віддзеркаленням нерозривного зв'язку, який існує між Христом та його Церквою. Суттю цього зв'язку є те, що, з одного боку, існує підпорядкування Церкви Христові, а з іншого – спасенна любов Христа до Церкви, яка була Ним відкуплена. Церква – це улюблена Наречена Ісуса Христа, за яку Він віддав власне життя. Його любов безмежна, жертвна та вічна. Саме такою суттю окреслюється в теології зв'язок між чоловіком і дружиною, які силою таїнства подружжя отримують благодать, щоб реалізуватись у цьому надприродному вимірі у своєму подружжі через взаємне служіння для Бога і для себе взаємно.

В Апостольській Адгортації „*Familiaris Consortio*” – „Співдружність родин” про фундамент християнської родини у сучасному світі папа Іван Павло II пише: „...таким чином подружжя охрещених стається реальним символом Нового та Вічного Завіту, укладеного Кров'ю Христа. Дух, якого Господь уділяє, дає нове серце, і робить здатними чоловіка та жінку любити один одного так, як Христос полюбив... Силою sacramентального характеру подружжя взаємний зв'язок подругів тим більш стає нерозривним... Подруги є постійним нагадуванням для Церкви того, що відбулося на хресті; подруги для себе і для дітей є свідками спасіння, учасниками якого вони стали завдяки таїнству” [4, с. 8].

Передумови християнського подружжя мають глибокі теоцентричні й христоцентричні корені: а) *подружжя повинно бути моногамним* (тут і далі курсив авторів – С. К., О. М.). Ісус однозначно висловився щодо первісного плану Творця з приводу зв'язку між чоловіком та жінкою. Дозвіл Мойсея на відокремлення жінки був лише поступкою через затверділість сердець (див.: Мт. 19:8); б) *подружжя повинно бути нерозривним* – укладеним на все життя, оскільки подружжя є повним дарунком себе. Людина не може зарезервувати для себе можливість змінити рішення у майбутньому – „що, отже, Бог злучив, людина хай не розлучає” (Мт. 19:6). Ця вимога забезпечує належне батьківство, для якого необхідним є постійний внесок обох батьків у виховання потомства; в) *вимога вірності у подружжі* – найглибший мотив вірності у подружжі впливає із вірності Бога своєму завіту та з вірності Христа Церкві, а таїнство подружжя уможливує життя такою вірністю. Бог любить нас тривалою та постійною любов'ю, отже християнське подружжя має участь у цій любові і через свою вірність подруги повинні бути свідками вірної любові Бога; г) згідно із Божим планом *подружжя є підставою ширшої сімейної спільноти*, адже сама інституція подружжя та подружжя любов спрямовані до народження та виховання потомства: „і благословив їх Бог, і сказав їм: Будьте плідні і множтеся і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі; пануйте над рибою морською, над птаством небесним і над усяким звіром, що рухається по землі” (Бут. 1:28).

Коли народження потомства неможливе, то подружжя може по-іншому служити для людей, наприклад допомагаючи іншим батькам або бідним дітям.

Подружжя є одним із семи церковних таїнств. Осереддя подружжя є віддавання себе взаємно, але сам акт подружжя стосується усієї Церкви, у присутності якої подруги стають перед обличчям Бога, присягаючи любов та вірність на все життя.

Отець Юзеф Августин звертає увагу на те, що формула подружньої присяги – „присягаю тобі любов, вірність та послух подружній аж до смерті” – визначає не лише час любові „аж до фізичної смерті” одного з подругів, але якоюсь мірою визначає також духовну глибину цієї любові; „аж до смерті” – означає також „аж до повного забуття себе на зразок Христа”. Подруги взаємно обіцяють таку любов, якою Христос полюбив свою Церкву [1, с. 112].

Вище наведені слова із послання апостола Павла про подружжя перефразовують книгу Буття: „Тим-то покине чоловік свого батька і свою матір і пристане до своєї жінки і вони обоє будуть одне тіло. Це велика тайна, а я говорю про Христа і Церкву” (Еф. 5:32). Ці слова у християнській теології дуже часто цитуються і мають надзвичайно глибоку значущість. Так, святий Іван Золотоустий у V ст. писав: „Це насправді таємниця, дуже велика, що син залишає батька, який передав йому життя, залишає матір, яка його народила та виховала. Залишає батьків, від яких він залежить, єднаючись із тією, якої досі не бачив, і яка не мала з ним нічого спільного. І вона починає означати для нього більше, ніж будь-що інше. Це насправді таємниця. Батьки ж не переживають цим. Вони радше турбуються, якщо так не відбувається... Це дуже велика таємниця, яка сутнісно містить невимовну мудрість, яку передбачав Мойсей. Саме цю істину проголошує Павло у контексті Христа і Церкви” [4, с. 9]

У християнській теології досить часто звертається увага на те, що ідея слів із послання апостола Павла до Ефесян (5, 31-32) приводиться у Святому Письмі 4 рази (Бут. 2:24; Мт. 19:4-6; Мк. 10:6-9; 1 Кор. 6:16), а це свідчить про винятковість, котра надається стосункам між чоловіком і жінкою. Це в теології прийнято іменувати *фундаментальною засадою подружжя*. Із цієї засади випливає, що подружжя може належним чином існувати тільки тоді, якщо чоловік здатний переступити через свої попередні відносини і розпочати складний процес побудови особистих відносин із дружиною, як першочергових у всьому своєму житті. Отже, хоча текст з книги Буття зобов'язує як чоловіка, так і жінку, однак він був написаний із точки зору чоловіка й адресований передусім чоловіку. Це виникає із факту, що жінка переважно залучається у зв'язок із чоловіком повністю, а чоловік роздвоюється між жінкою, з якою він виховує дітей, та матір'ю, яку він найбільше шанує та слухає.

У цитованому вислові апостола Павла визначальним, з точки зору тривкості і нерозривності подружжя, виступають поняття «залишити» і «злучити». Перше означає – відійти, віддалитися, виїхати. Засадничою передумовою початку подружжя має стати залишення батька та матері. Християнину треба відійти від одного зв'язку, щоб жити іншим. Та на жаль багато людей входить у подружжя, не відійшовши від попередніх зв'язків. Залишаючи родинний дім у фізичному сенсі, психічно у ньому можна так і залишитися. А прив'язання до родинного дому та батьків має бути перенесеним на партнера у подружжі. Не йдеться про те, щоб легковажити чи перестати любити батьків, а слід розірвати з ними свій первинний, початковий зв'язок і перейти на новий, вищий рівень, перейнявши на себе відповідальність за партнера у подружжі (це означає, між іншим, як засвідчує й психологічна наука, що абсолютно неприродно звертатися до батьків про пораду, перед тим не порадившись із подругом).

Друге поняття – „злучити” – означає з'єднати, зв'язати. Коли чоловік єднається зі своєю дружиною, вони стають „одним тілом”, а отже єдністю, повнотою та тривалістю, які Бог запланував для подружнього зв'язку. Одне тіло це дуже своєрідна єдність: це повне, інтимне взаємне віддавання себе у всіх сферах життя. Отже, якщо не настане „залишення”, то ніколи не буде „поєднання” – „злучення”. Трапляється, що багато років подружжя погано функціонує. Чоловік почувається більше пов'язаний зі своєю матір'ю, ніж з дружиною, з жінкою щось подібне – для неї далі важливішою залишається її матір, думка її матері, ніж чоловік. Наслідком цього є постійна боротьба між чоловіком і дружиною, яка виражається хоча б у тому, що дружина довіряє свої проблеми передусім матері, і до неї звертається за порадою, замість того, щоб перед тим обговорити проблему із чоловіком, і

навпаки – чоловік, нічого не говорячи дружині, просить своїх батьків про допомогу [див.: 5, с. 632]. Не відбулося „залишення” – для чоловіка і надалі найважливішою особою залишається його матір, а не дружина, подібно для дружини – першою особою в її житті залишається мама, в той час коли її місце повинен зайняти чоловік.

„Залишити” – у психологічному сенсі, а часом і в сенсі просторовому, означає відійти від батьків. Це те саме, що й залишити родинний дім. Немає значення, які до того були стосунки з батьками, і якою є теперішня фінансова ситуація. Якщо подружжя живе з батьками – це завжди поєднано з потенційною небезпекою за умови браку взаємної любові між членами родини. Життя з батьками може спричинити багато непотрібних напружень та є потенційним джерелом конфліктів. Коли, наприклад, чоловік пропонує, щоб його дружина щось зробила, а її мати каже їй, щоб вона цього не робила, то дружина перебуває перед дилемою. Незалежно від того, що вона вирішить, все одно хтось залишиться незадоволеним (за умови браку любові). Жінка, яка тільки вчиться подружнього життя, не повинна стикатися із додатковими проблемами.

Крім того, у ситуації спільного життя з батьками існує також серйозний конфлікт, який стосується влади. Хто головний у домі, в якому двоє дорослих чоловіків? Чи чоловік, який лише вчиться бути чоловіком, може „...навчитися керувати, якщо кожен свій рух він повинен погоджувати зі своїм тестем?” [4, с. 10]

Наступною проблемою є фінансова залежність від батьків, яка також може мати деструктивний вплив на молоде подружжя. Одноразова фінансова допомога – це одне, а постійна фінансова залежність – щось зовсім інше, і вона веде до завжди негативної для молодят маніпуляції. Особливо матері, які прагнуть за всяку ціну залишити біля себе свого сина чи доньку, застосовують методи на кшталт: „Я дам тобі грошей, але ти зроби так, як я тобі кажу” [4, с. 29]. Саме тому дуже корисно, щоб подружжя могло само утримувати себе і було задоволеним з того, що вони можуть отримати власною працею.

Залишити батьків не означає ігнорувати біблійний принцип, який зобов’язує їх шанувати. Якраз, навпаки – залишити у відповідний момент батьківське гніздо – означає висловити батькам свою повагу та вдячність. Тільки після цього уможлиблюється побудова нового, зрілого зв’язку з власними батьками, що опирається на дружбі, якої не вдалося б досягнути, якщо б не було залишення. Коли молоде подружжя живе з батьками, існує небезпека, що вони назавжди залишаться в очах батьків „малими дітьми”, якими треба опікуватися і за яких треба приймати рішення.

Перший рік у подружжі має визначальне значення для побудови здорового подружнього зв’язку. Цей закон був зрозумілим та очевидним для ізраїльського суспільства у Старому Заповіті. Чоловіків навіть звільняли від військового обов’язку, щоб вони могли перебувати вдома зі своїми дружинами [див.: 1, с. 38].

Вагомою перешкодою у побудові міцного подружжя виступає також і складність побудови доброго подружнього зв’язку віруючого з невіруючим. Якщо особистому зв’язку з Богом не надається подругами великого значення, то і проблеми, з цим пов’язані, теж будуть невеликі. Однак таке подружжя – це подружжя лише на папері, а не насправді, тому що Бог не займає провідної ролі у їхньому житті. Відомий сучасний католицький теолог Йосип Прадо Флоре так зазначає з цього приводу: „...якщо одна з осіб переживає живу віру, а інша не вірить взагалі, або їй байдужа релігія, то в такому подружжі із самого початку з’являються проблеми та конфлікти” [9, с. 65]. Особливо складно тоді, коли віруючою є жінка, що сьогодні особливо часто має місце. Вона тоді перебуває у ситуації, якій не позаздриш: вона переживає справжній конфлікт цінностей, передусім у підходах до виховання дітей, визнання пріоритетів та здійснення можливих виборів. Натомість, коли віруючим є чоловік, а жінка не поділяє його віри, то вона не може зрозуміти та оцінити деяких рішень чоловіка, а також надати йому необхідну духовну підтримку та допомогу.

У християнській теології наголошується, що подружжя не може бути і не є зовнішньою передумовою якогось експерименту. Це Боже покликання, щоб прославити Господа. Воно не є ані твоє, ні моє, а є власністю самого Бога, який визначив перед подружжям конкретну

мету та є будівничим цього подружжя: „коли Господь та не буде дому – надарма працюють його будівничі” (Пс. 127: 1).

Оскільки в центрі подружжя є любов та взаємне віддання, то воно піддається різноманітним негативам, пов'язаним з людською природою. У цьому випадку маємо найбільше можливостей втратити, бо ми повністю відкриті.

Фундаментальні передумови вдалого подружжя – це взаємоповага та визнання позицій, які сам Бог визначив для чоловіка і жінки. Шанувати свого чоловіка чи жінку, означає бачити у ньому чи у ній людину, яку поставив сам Господь.

Повага також є істотним елементом любові. Якщо її недостатньо, то любов перестає бути любов'ю. Коли повага чоловіка до жінки та турбота про неї залежить від її зовнішнього вигляду чи самопочуття, або, коли повага дружини до чоловіка змінюється у залежності від того рівня, в якому він заспокоює її очікування, – то таке подружжя будується на піску. Любов у цьому випадку стала цяцькою у руках мінливого настрою та почуттів. Насправді любов у подружжі має базуватися на більш стабільному фундаменті, підставою якого є взаємоповага.

Відношення подругів до себе з повагою не виникає автоматично, а є здатністю, якої необхідно навчитися, до чого закликає апостол Петро: „ви, чоловіки, живіть розумно разом з вашими жінками, як з істотами, що від вас слабші, віддаючи їм належну шану як спадкоємцям благодаті життя, – тим ваші молитви не втрачатимуть на силі” (1 Петр. 3:7). Приклад дружин та матері, оточеної любов'ю, подає книга Приповідок: „діти її встають і її величають, і муж її теж її вихваляє” (Прип. 31:28). Апостол Павло також говорить, що дружина зобов'язана шанувати свого чоловіка: „нехай же кожен з вас, зокрема, любить свою жінку так, як себе самого, а жінка нехай поважає чоловіка”.

У сучасній культурі єдиною та справжньою підставою подружжя прийнято вважати романтичну любов, а звідси багатьом людям здається, що саме вона „володарює” над подружжям. Тому так часто розчаровуються молоді подруги, раптом відкриваючи, „що вже не люблять один одного” і зі сльозами на очах роблять висновок, що їхній зв'язок утратив сенс. Яку відповідь вони повинні почути? – „А зараз почніть вчитися любити” [див.: 4, с. 172]. Любов є істотним елементом подружжя, але його існування залежить не тільки від неї. Саме подружжя створює для любові передумови рівноваги, безпеки та тривалості і дозволяє їй зростати на шляху до зрілості. Любов є не підставою, а *результатом* плідного подружжя. Справжня любов більше залежить від волі, ніж може здатися на перший погляд. У подружжі ми не є безпорадними «цяцьками» у руках любові, яка, як «свиня прийшла лише на хвилину» – як жартівливо говорить народна мудрість. Навпаки, нашим завданням є вчинити любов *плодом* подружжя. Така любов зростає винятково лише із взаємоповаги, і це той вид любові, яку описав апостол Павло: „Любов – довготерпелива, любов – лагідна, вона не заздрить, любов – не чваниться, не надимається, не бешкетує, не шукає свого, не поривається до гніву, не задумує зла; не тішиться, коли хтось чинить кривду, радіє правдою; все зносить, у все вірить, усього надіється, все перетерпить. Любов ніколи не переминає” (1 Кор. 13:4-8).

Тривала та щира любов розвивається повільно, але водночас вона є динамічним процесом, і саме тому підлягає розвитку або регресу. Якщо любов не розвивається, тоді вона завмирає і залишена на самоплив, повністю згасає. Ми не можемо законсервувати любов, тобто постійно переживати її таким чином, як це було у день шлюбу. Це подібно до того, якби ми хотіли заборонити дитині рости.

Християнський педагог Елізабет Суяк слушно твердить, що любов по мірі свого розвитку слабшає через інтенсивність її переживання. Саме тому „молода” любов є більш емоційною, вона близька до захоплення та ейфорії, яка однак довго не триває. Коли вона починає слабшати, то це не обов'язково означає, що любов пропала. Навпаки – свідчить про її розвиток, оскільки природа любові змінилася. Чим вищими є почуття, тим менш інтенсивно їх переживають. Однак, такі почуття переживаються глибше та сильніше, впливаючи на особистість людини. Найвищі почуття – це вдячність, щедрість та бажання

допомогти. Усе це на жаль у поезії описується як „жаль за втраченою любов'ю”, а воно є просто жалем за втраченою інтенсивністю переживання почуттів. Однак, якщо б відбувалось інакше, то це свідчило би про інфантильність людини, про те, що вона затрималася у своєму розвитку на якомусь етапі [див.: 4, с. 28].

Оскільки подружжя, як уже було сказано, є віддзеркаленням зв'язку, який існує між Христом та його Церквою, то, попри поширену думку, справжнє щастя базується не на отримуванні, а на діленні та даруванні. Слід подумати, що ти приніс із собою, вступаючи у подружжя, у дар для свого партнера? Чи це був рахунок у банку, меблі, автомобіль, хороша робота? Існує щось набагато важливіше: твоя особистість, твій спосіб встановлення контактів з людьми, твоя система цінностей, твої правила, звички, базові пріоритети, життєва позиція, а також здатність спілкуватися та розв'язувати конкретні проблеми.

Жак Філіп у своїй книзі про педагогічні й психологічні засади подружжя говорить, що: „...вдале подружжя великою мірою залежить від здорових та дозрілих особистостей подругів і ніколи в історії подружжя не було настільки залежним від індивідуальних рис партнерів, як сьогодні. Тільки визначена позиція щодо фундаментальних цінностей здатна створити у подружжі глибокий та тривалий міжособистісний зв'язок. Звідси важливо не тільки пізнання, але й здатність поділяти взаємно-фундаментальні моральні позиції. Завдяки ним партнери мають однакове бачення життя і говорять нібито „однією мовою”, – таким чином краще розуміються” [7, с. 64; див.: 8].

Зрілий підхід до подружжя вимагає також самовдосконалення, пізнання самого себе, власних мотивацій, визначення пріоритетів та життєвої мети. Дуже часто молоді люди виносять із власних сімей надто суб'єктивні оцінки себе, переконання про власну непомильність; чи, з іншого боку, почуття меншовартості як результат деспотичної батьківської позиції, постійної критики або ігнорування. Такий фальшивий образ власної особистості дуже ускладнює життя у подружжі, а подекуди зовсім унеможлиблює переживання справжнього щастя.

Якість і щастя подружжя великою мірою залежать від того, якою є людина за своєю суттю. Чи вносить вона у подружній зв'язок здатність оцінити, пробачити, любити та приймати любов? Усе це риси емоційно зрілої особистості і саме вони є найкращим посагом, який можна принести у подружжя.

Вдале подружжя це не лише аксіологічна ідентифікація людини, це також і вміння *бути поцінованою людиною*. Саме тому золотим правилом плідного подружжя є вислів подружжя Ліпцових: „Усі ті риси, які ти хочеш побачити у партнера, ти повинен знайти спершу у самого себе” [4, с. 121].

Людина, яка не може оцінити та полюбити себе, переносить власне почуття відчуження у своє подружжя та сім'ю. Вона не зможе відчувати повагу від партнера, поки сама не почне його поважати. Відбувається так, оскільки, поважати гідність іншої особи означає, передусім, поважати самого себе: це два аспекти однієї і тієї ж любові, що і є однією з основних проблем сучасної католицької евангелізації [див.: 9, с. 5].

Вищезгаданий отець Юзеф Августин звертає увагу, що незнання самого себе, а також законів, якими керуються чоловіки та жінки, брак розуміння взаємних потреб, прагнень, очікувань в емоційній, духовній та фізичній площині, призводить до того, що через дуже короткий час після одруження виникають сімейні драми і трагедії. Найболіснішим є те, що у цих драмах і трагедіях мусять брати участь діти. Отець Августин наголошує, що для того, щоб збудувати такий тривалий зв'язок, яким є подружжя, не досить любові та захоплення на емоційному рівні, бо цей рівень не містить духовного фундаменту, він є змінним та крихким, а отже не може гарантувати стабільності у подружжі. Автор вказує на необхідну духовну зрілість, яка є джерелом взаємної відповідальності, щирості, здатності пробачати. Фундаментом щасливого подружжя завжди є особиста переміна партнерів, пов'язана із взаємним пізнанням себе та взаємоповагою. За його словами: „Такий стан речей засвідчує готовність померти для себе, для своїх потреб і прагнень, вимагає праці, щоб вийти за межі власного еґо, відкритися на іншу людину, співчувати” [1, с. 57].

Висновок. Згідно сучасної позиції Католицької церкви, якість та щастя подружжя безпосередньо залежать від тривкості зв'язку подругів з Богом. Якщо Христос діє у серці окремої людини, то вона починає сприймати інших людей такими, якими їх бачить Бог, поважати їх, цінувати та любити. Саме тому, чим більше чоловік та дружина наближаються до Христа, тим більше вони наближаються один до одного, тим більше люблять один одного, поважають та розуміють. Особистий глибокий зв'язок із Богом, який опирається на молитви, допомагає бути кращим чоловіком та кращою дружиною. І саме ці духовні якості виступають суттєвим доповненням до поцінування подружжя як харизми – Богом дарованої людині якості ширшої і жертвенної любові ближнього. Саме розуміння цього останнього сьогодні дуже часто не вистачає в родинях, а це веде до девальвації духовних цінностей в родині, а відтак – і до руйни самої родини, а як наслідок – хворіє ціле суспільство, котре тривким засадам любові протиставляє скороминущі вартості і захоплення. Тому для зміцнення родин, для формування тривких подружніх взаємин сьогодні доконче необхідно повернення родин до широкого і реального практикування християнських духовно-сакральних цінностей, котрі споконвіку були оберегом родин, а підтвердженням тому слугує нинішня ситуація з розлученнями в українському суспільстві, що є повною протилежністю до того, як це було, наприклад, в Україні сто років тому, чи в Галичині до 1939 року.

Література

1. Августин Й. Сексуальна інтеграція / Й. Августин. – Львів: Свічадо, 2006. – 186 с.
2. Документи Другого Ватиканського Собору. Конституції, декрети, декларації. – Львів: Свічадо, 1996. – 757 с.
3. Катехизм Католицької Церкви. – Синод УГКЦ, 2002. – 772 с.
4. Ліпцова Б., Ліпцов В. Як збудувати добру християнську родину / Б. Ліпцова, В. Ліпцов – Івано-Франківськ: Вогонь з неба, 2009. – 176 с.
5. Рагнер К., Форгрімлер Г. Короткий теологічний словник / Карл Рагнер, Герберт Форгрімлер. – Львів, 1996. – 663 с.
6. Сорокаріччя Енцикліки Папи Павла VI «Humanae vitae» – „Людського життя” (25 липня 1968 року) про моральні засади передавання людського життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.christusimperat.org/en/node/933>.
7. Філіп Ж. Внутрішня свобода / Жак Філіп. – Львів: Свічадо, 2007. – 160с.
8. Філіп Ж. Шукай миру / Жак Філіп. – Львів: Свічадо, 2005. – 120 с.
9. Флорес Й. П. Ідіть євангелізуйте охрещених / Йосип Прадо Флорес. – Львів: Місіонер, 1997. – 120 с.

Svyatoslav Kyyak
Oles' Margitych

Theological principles and sacramental-charismatically significance of Matrimonial attitude: Christian teaching context

In the article on example of Christianity are analyzed theological and sacramental-charismatically significance of family and marriage. There are summarized biblical sources and Christianity understanding of matrimonially attitude.

Keywords: Bible, society, charisma, Christianity, matrimonially attitude, family, marriage.

Святослав Кияк
Олесь Маргитич

Теологические принципы и сакрально-харизматическое значение супружеских отношений: христианско-педагогический контекст

В статье на примере христианства анализируются теологические и сакрально-харизматические принципы и значение семьи и брака. Обобщаются библейские истоки и христианское понимание супружеских отношений.

Ключевые слова: Библия, общество, харизма, христианство, супружеские отношения, семья, брак.